

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34045
Nom	Història econòmica i social de l'edat mitjana
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1005 - Grau d'Història	Facultat de Geografia i Història	4	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1005 - Grau d'Història	27 -	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
GARCIA-OLIVER GARCIA, FERRAN	361 - Història Medieval i Ciències i Tècniques Historiogràfiques

RESUM

Gènesi i desenvolupament del sistema econòmic i de les estructures socials medievals des de la fi del món antic fins als inicis de l'Edat Moderna, amb especial atenció a l'estudi dels factors de creixement, les innovacions tècniques i la productivitat, el creixement demogràfic i els fenòmens de diferenciació social i de crisi tant al món rural com en la societat i en l'economia urbana.

L'assignatura planteja una correlació rigorosa entre l'explicació teòrica, acompanyada de lectures per part de l'estudiant, i l'anàlisi de textos, cosa que es reflecteix en les classes i en l'avaluació.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es recomanable conèixer el procés de formació, expansió i consolidació d'Europa en l'Edat Mitjana entre els segles V-XV, com també la dinàmica de la Història de la Corona d'Aragó i Història dels regnes ibèrics durant l'Edat Mitjana.

COMPETÈNCIES

1005 - Grau d'Història

- Capacitat d'abstracció, anàlisi i síntesi
- Consciència crítica de la relació entre els esdeveniments i processos actuals i el passat
- Coneixement dels mètodes i problemes de les diferents branques de la investigació històrica: econòmica, social, política, cultural, de gènere, etc.
- Habilitat d'exposar de forma narrativa els resultats de la investigació d'acord amb els canons crítics de la disciplina

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Aproximació a la terminologia, conceptes, arguments i moments-períodes clau dels processos econòmico-socials de la història medieval.

Introducció als procediments heurístics i metodològics de la construcció del coneixement històric en la matèria.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. TEMA I. PRIMERES TRACES D'UNA ECONOMIA MEDIEVAL

Una nova conjuntura. La hisenda curtense i la petita propietat. Transformacions del sistema curtense. La represa del comerç.

Després d'una reculada de l'economia que sarrossega des del segle III, accentuada pel xoc traumàtic de les invasions i la pesta del segle VI, Occident mostra els primers indicis de recuperació. En l'agricultura es manifesta en la difusió del règim del gran domini i la progressió de la petita propietat. En l'àmbit mercantil, en la fundació de portus, burhs i wiks, és a dir, petits nuclis comercials situats vora mar, sobretot a la façana atlàntica.

2. TEMA II. LA REVOLUCIÓN FEUDAL

La pau de Déu i els tres ordes. Noblesa i cavalleria. Llinatges. El matrimoni, les dones i els joves.

La recuperació d'Occident no és aliena a les formulacions ideològiques que sostenen el nou sistema feudal, en particular la ideologia dels tres ordes i el moviment de Pau i Treva. Així mateix, la transmissió del poder en el si dels marcs polítics monarquia, comtats, castellanies, senyoriuses correspon amb la transformació de les estructures familiars dels poderosos i la nova concepció de la noblesa i la cavalleria.

3. TEMA III. CREIXEMENT I TRANSFORMACIONS EN EL MEDI AGRARI

Els indicadors del creixement. Aldees, parròquies, famílies. El senyoriu. Les explotacions pageses. La mobilitat rural.

Entre la darrerria del segle X i la primera meitat del segle XIV Occident coneix una expansió agrària formidable. El seu millor indicador ve de la mà de les rompudes i les colonitzacions, amb la fundació d'aldees i la creació de parròquies. En el marc del senyoriu i la millora tècnica, la petita explotació genera excedents i connecta amb els mercats rurals. La mobilitat pagesa és un reflex més del dinamisme agrari.

4. TEMA IV. L'EXPANSIÓ DEL MÓN URBÀ.

L'origen de la ciutat medieval. La conquesta del camp. L'embranchida comercial: mercats, rutes i tècniques. La manufactura.

L'expansió de les ciutats té unes conseqüències encara més profundes que les estrictament agràries en el sistema econòmic. Les xarxes mercantils contribueixen per primera vegada a perfilar una economia d'abast europeu, cosa que significa la millora del sistema de transport, fonamentalment marítim, i de les tècniques mercantils. Però la ciutat estén els seus tentacles al camp fins a sotmetre'l a la lògica dels seus propis interessos.

5. TEMA V. L'AGRICULTURA EUROPEA

Tècniques agràries. Organització social dels paisatges. Els conreus. La ramaderia.

Contra la mirada tradicional que accentua l'estancament i els baixos de rendiments, desquena als sabers agrònoms, l'agricultura europea sens mostra a la llum dels testimonis documentals, literaris, arqueològics i artístics, amb una gran capacitat de creixement i desenvolupament i d'adaptació a les condicions mediambientals. Aquestes bondats es manifesten en les tècniques agràries, la diversitat dels conreus i la potència de la ramaderia.

6. TEMA VI. PESTES, REVOLTES I VIOLÈNCIA

Una conjuntura adversa. El malestar del senyoriu. Les revoltes camperoles. La precarietat de la vida material. Una societat convulsa.

Des de finals del segle XIII i primeria del segle XIV comencen a manifestar-se en algunes regions europees un canvi de conjuntura. L'economia europea continua creixent, però a un ritme molt més alentit. Les primeres fams i caresties indiquen que els problemes, més que conjunturals, són sistèmics. La pesta negra de 1348 i les successives onades enfonsen Europa en una gran recessió. Les rendes senyoriales senfonsen, els camperols i els artesans es revolten, els pobres esdevenen més pobres i la violència recorre tot l'espectre social.

7. TEMA VII. LA REPRESA

La reconstrucció agrària i la irrupció de l'agricultura comercial. La difusió del crèdit. Economia urbana: de la crisi a la reconversió. Els progressos del comerç i noves àrees de desenvolupament. Els mercats i l'economia camperola.

La recuperació lenta i contínuament amenaçada pel retorn intermitent de la pesta i les crisis polítiques, pren una gran acceleració des de mitjans segle XV. De nou, el signe més vistent són les rompudes agràries, amb la fegit de la irrupció d'una agricultura comercial. En l'àmbit urbà assistim a una reconversió dels sectors productius, fonamentalment el de la manufactura llanera, lligada estretament als progressos mercantils i a l'Atlàntic com àrea d'expansió en perjudici de l'àrea mediterrània.

8. TEMA VIII. LA SOCIETAT URBANA

Percepció i representació de la ciutat. Marcs d'integració social: parròquies, confraries i almoines. Pobresa, treball i mendicitat. Ideals domèstics. Els jueus, una minoria significativa.

La societat urbana és complexa i recorreguda per enormes esquerdes econòmiques, que la crisi agreuja. Per temperar la pobresa i aconseguir la pau urbana, ara i adés precària i inestable, la ciutat desplega els dispositius de les parròquies, les confraries, les almoines i els hospitals. Amb tot, continua segregant marginats i minories, unes de les més significatives de les quals és la jueva.

9. TEMA IX. LA SOCIETAT RURAL

L'ascens de les elits rurals. Cultura pagesa, cultura popular. Xarxes de sociabilitat. Els pagesos i la literatura burgesa.

El camp també reflecteix la diferència de fortunes, no tan accentuada com a la ciutat, però no menys efectiva. Al cim de la jerarquia camperola se situen famílies benestants, per la seua potència econòmica, pel control de les magistratures locals i per les pràctiques de distinció i afirmació. Però juntament amb la resta de pagesos comparteixen una cultura dominada per l'oralitat, encara amb fortes ressonàncies paganes. Es tracta d'una cultura que suscita el menyspreu i la burla, quan no la por, de la ciutat, com reflecteix la literatura burgesa.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Altres activitats	15,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Preparació d'activitats d'avaluació	90,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

CLASSES PRESENCIALS: les classes presencials tindran un component teòrico-pràctic, i aniran de la mà de les explicacions del professor amb l'anàlisi i la crítica de documents històrics del període i de materials historiogràfics actuals (mapes, gràfics, textos...).

PREPARACIÓ DE LAS CLASSES PRESENCIALS (teòriques): lectura i debat de cada un dels punts del temari, que serà lliurat pel professor abans de començar el curs. Lectura, a més, de la bibliografia recomanada.

PREPARACIÓ DE LES CLASSES: lectura de la bibliografia recomanada lectura i anàlisi de documents històrics.

PREPARACIÓ DELS COMENTARIS DE TEXT: anàlisi d'un text per tema, prèviament comentat en classe.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES: treball sobre uns documents de la cort del justícia de Cocentaina relatius al crèdit (1277-1278).

AVALUACIÓ**REFERÈNCIES**

Bàsiques

- DUFOURCQ, Ch. y GAUTIER-DALCHÉ, J., Historia económica y social de la España cristiana en la Edad Media, Barcelona, El Albir, 1983.
- DUBY, G., Guerreros y campesinos: desarrollo inicial de la economía europea, 500-1200, Madrid, Siglo XXI, 2009
- BOIS, G., La revolución del año mil, Barcelona, Crítica, 1991.
- BOIS, G., La gran depresión medieval siglos XIV-XV: el precedente de una crisis sistémica, Valencia, Universitat de València, 2001.
- FOSSIER, R., La sociedad medieval, Barcelona, Crítica, 1996
- POUNDS, N.J.G., Historia económica de la Europa medieval, Barcelona, Crítica, 1981.
- EPSTEIN, S.R., Libertad y crecimiento. El desarrollo de los estados y de los mercados en Europa, 1300-1750, Valencia, Universitat de València, 2009